

Čítanka pre dyslektikov

Katarína Loulová

detská
náučná
edícia

školáci

8-10
rokov

Albatros

Čítanka pre dyslektikov

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.albatros.sk
www.albatrosmedia.sk

Katarína Loulová
Čítanka pre dyslektikov – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

Úvod

Vážení rodičia,

knižka, ktorú držíte v rukách, je voľným pokračovaním knižky „Čítanie pre dyslektikov“, ktorú vydalo vydavateľstvo Edika v roku 2015 a ktorá si získala množstvo priaznivcov. Knihu pre vás vytvorila moja kolegyňa a priateľka a bola vydaná pod jej pseudonymom Mária Horecká. Po úspechu prvej knižky vznikla myšlienka na vytvorenie podobnej publikácie, no žiaľ, viaceré smutné okolnosti a osud to zariadili inak, a preto sa nová publikácia dostáva na svetlo sveta až s odstupom piatich rokov. Pôvodný zámer nášho spoluautorstva nevyšiel, a preto sa vám prihovám už iba za seba. Rada by som však hneď na tomto mieste vyslovila veľké ĎAKUJEM autorke prvej knižky „Čítanie pre dyslektikov“, mojej priateľke a kolegyňi, ktorá bola mojim vzorom, inšpiráciou pri práci a tvorení a nesmierne mi chýba.

Komu je knižka určená

Táto knižka je určená predovšetkým deťom s problémami v čítaní – nemusí ísť iba o deti, ktorým už bola diagnostikovaná vývinová porucha učenia – dyslexia (teda špecifická porucha čítania), môže ísť o deti, ktorým robí ťažkosti plynulé čítanie, pomalé tempo čítania, alebo naopak – čítajú rýchlo, no s množstvom chýb, či majú zafixovanú nesprávnu techniku čítania, tzv. dvojité čítanie, keď má dieťa potrebu každé slovo si najskôr v duchu alebo potichu vyhláskovať, či vyslabikovať a až následne povie celé slovo nahlas. Rovnako je práca s knižkou osožná pre deti, ktoré čítajú dostatočným tempom a bezchybne, nemajú však dostatočnú predstavu o obsahu prečítaného deja – teda problémom je tzv. čítanie s porozumením. Zámerom knižky je najmä odstránenie prekážok spôsobujúcich problémy pri procese čítania, ktoré, ak sú dlhodobého charakteru, sa stávajú príčinou opakovaného školského neúspechu detí a vzniku nezájmu o čítanie z ich strany. Preto sú v tejto publikácii opäť všetky texty napísané dvojfarebne – rozdelené na slabiky. To prispieva práve k postupnému odstráneniu chybných techník pri čítaní. Text je písaný dostatočnou veľkosťou písma a spolu s farebne odlišenými slabikami uľahčuje proces nácviku a automatizácie čítania.

Keďže, ako som už uviedla vyššie, je táto knižka akýmsi druhým dielom, nadväzuje na prvú publikáciu, štruktúrou sa však čiastočne líši – no spôsob práce s ňou je veľmi podobný. Táto knižka už neobsahuje tri časti, ale iba dve. Prvá časť publikácie „Čítanie pre dyslektikov“ obsahovala najskôr čítanie a prácu so slovami zloženými z otvorených slabík – v knižke, ktorú máte práve v rukách, je táto najjednoduchšia časť vynechaná a začína sa akoby o stupeň vyššie, tzv. „Čitateľskou rozcvičkou“. Tá obsahuje čítanie a prácu s vetami, jednoduchými básničkami, ako aj veršovanými hádankami doplnenými vhodnými ilustráciami. Druhá časť knižky je tvorená príbehmi a poviedkami, ktorých hlavnými hrdinami sú deti. Každý príbeh či poviedka má na konci niekoľko otázok k prečítanému textu na overenie si porozumenia prečítaného deja.

Ako s knižkou pracovať

Spôsob, ako pracovať s knižkou, nie je odlišný od spôsobu, akým ste boli zvyknutí trénovať čítanie s prvou publikáciou. Keďže cieľom publikácie nie je iba nácvik a automatizácia proces-

su čítania, ale aj rozvoj čitateľskej gramotnosti, nácvik čítania s porozumením a v neposlednom rade i rozvoj komunikačných kompetencií detí, s deťmi sa budete tiež veľa rozprávať. Strávite spoločne množstvo príjemných chvíľ.

V prvej časti knižky s názvom „Čitateľská rozcvička“ sú napísané zadania a inštrukcie, ako s daným textom pracovať. Nie je nevyhnutné sa týchto inštrukcií striktne držať – do práce s textom sú zakomponované tiež úlohy na písanie a tieto nemusia byť nevyhnutne vždy súčasťou práce s knižkou. Základom úspechu činností s knižkou je osobná účasť rodiča, prípadne starého rodiča, pri čítaní dieťaťa – ide o spoločné čítanie. Dôležitá je nielen správne zadaná inštrukcia, ale tiež spätná väzba, pochvala, povzbudenie, aby sme u dieťaťa vzbudili záujem o samotné čítanie a motivovali ho. Preto vety v úvodnej časti knižky môže dieťaťu nahlas prečítať najskôr rodič (vždy celú časť, ktorú máme v pláne trénovať). Pri výraznejších problémoch je možné, tak ako pri činnostiach s prvou publikáciou „Čítanie pre dyslektikov“, použiť tzv. čítacie okienko, ktoré posúvame po čítanom texte.* S prácou s čítacím okienkom vás v prípade neistoty ochotne oboznámi špeciálny pedagóg (môže ísť o špeciálneho pedagóga z poradenského centra CPPPaP alebo ČŠPP, ale väčšina bežných základných škôl dnes už disponuje odborným tímom a v rámci neho školským špeciálnym pedagógom). V prípade, že má dieťa pri čítaní stále problém s tzv. dvojitém čítaním, vhodné je čítať spoločne, a to striedavo – rodič číta modrú slabiku, dieťa červenú, a potom pri opakovanom čítaní naopak. Prípadne čítajte po slovách – jedno slovo rodič, jedno slovo dieťa. Pri príbehoch a poviedkach je možné text rozdeliť na časti alebo čítať po vetách – jednu rodič, jednu dieťa. Pred samotným čítaním je vhodné, aby rodič celý text preletel očami a prípadné cudzie slová, alebo slová, ktoré dieťa možno nepozná, vopred vysvetlil (teda nie počas čítania, ale pred ním). Ďalšie možnosti precvičovania sú uvedené v publikácii „Čítanie pre dyslektikov“, preto ich na tomto mieste nebudem opakovane opisovať.

Druhá časť knižky je tvorená príbehmi a poviedkami a okrem nácviku a automatizácie čítania sa zameriava na podporu čítania s porozumením a rozvíjanie aktívnej a pasívnej slovnej zásoby – teda komunikačnej kompetencie. Z každého príbehu vyplýva nejaké ponaučenie – hovorte so svojím dieťaťom o tom, ako by sa ono zachovalo v danej situácii, alebo či už niečo podobné zažilo, alebo či jeho kamarát, kamarátka niečo také zažil, zažila. Hovorte o tom, ako inak by sa príbeh mohol skončiť, čo by sa mohlo stať, keby... Čítanie je jedinečným prostriedkom práve na získanie bohatej slovnej zásoby, ale umožňuje tiež naplno zapojiť fantáziu a predstavivosť detí. V porovnaní napríklad so sledovaním rozprávok či filmov, kde sa všetky obrazy deťom pred očami odohrávajú takpovediac hotové, pri čítaní môžu zapojiť celú svoju fantáziu – hrdinovia čítaného príbehu získavajú v ich predstavách podobu, akú si sami vymyslia. Rovnako tak prostredie, v ktorom sa príbeh odohráva, má rozmery, vzhľad a farby, aké si praje sám čitateľ. Celkový dojem z príbehu si dotvára dieťa samostatne. Otázky na záver každého príbehu sú kontrolou, či dieťa prečítanému obsahu porozumelo, či zachytilo jednotlivé detaily, avšak dôležité je aj to, či dieťa dokáže text plnohodnotne zreprodukovať – porozprávať obsah s dodržaním dejového sledu a s využitím vhodne konštruovaných viet (používa rozvité vety). Takúto zručnosť nemajú deti automaticky vytvorenú, je potrebné ju trénovať. Vhodným prostriedkom je v prvom rade názornosť – rodič naj-

skôr dieťaťu sám stručne prerozpráva dej čítaného príbehu, aby malo dieťa predstavu, čo konkrétne sa od neho žiada. Pred samotnou reprodukciou je dôležité sa s textom dôkladne oboznámiť (text môže dieťaťu opakovane prečítať rodič). Rovnako je pre dieťa prínosným vytvorenie osnovy k prečítanému textu. Stačí stručne v obodoch zachytiť priebeh deja na papier, pričom písať môže rodič. Dieťa potom pri reprodukcii použije osnovu ako predlohu pre dodržanie správneho dejového sledu.

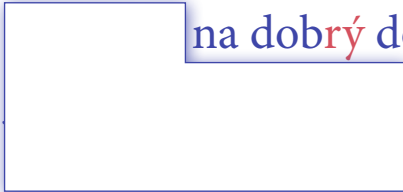
Čas strávený s touto knižkou by mal byť tak pre dieťa, ako aj pre rodiča príjemnou chvíľou, nie trápením. Deti s problémami v čítaní potrebujú zažívať pocit úspechu. Nie je dôležité prečítať denne veľký rozsah textu – dôraz kladieme skôr na kvalitu ako na kvantitu. Čítanie by malo byť súčasťou každého dňa, hoci to bude iba krátka básnička alebo časť rozsiahlejšieho textu. Pozitívnu motiváciu pre dieťa je pochvala aj za prejavenu snahu, hoci výsledok nespĺňa úplne naše predstavy a vyjadrenie presvedčenia, že nabudúce sa mu určite bude dariť lepšie. Príbehy a poviedky v druhej časti knižky sú príležitosťou k rozhovoru a vzájomnému lepšiemu spoznávaníu sa, budovaniu vzťahu.

✱

Okienko môže vyzeráť takto...

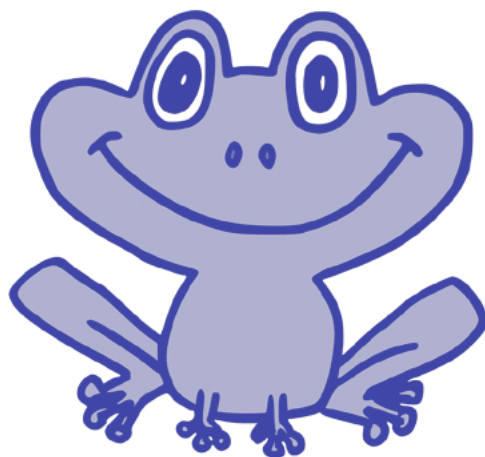
 domov rýchlo zvykla. Zistila, že na
ých ľudí a obľúbila si všetkých členov
Ale najradšej mala svoju malú paničku Ivanku. Veď
nej postielke v peliešku. Keď Ivanka
pozerala Lilinka spolu s ňou. Ivanka sa
o Lilinku aj pekne starala. Nepatrila medzi tie deti, ktoré

... alebo prípadne stačí aj takto

 na dobrý domov rýchlo zvykla. Zistila, že na svete
dí a obľúbila si všetkých členov rodiny.
roju malú paničku Ivanku. Veď

Obsah

ČITATEĽSKÁ ROZCVIČKA.....	8
VERŠOVANÉ HÁDANKY A BÁSNIČKY.....	13
APRÍL.....	16
HLADNÝ ŽABIAČIK	17
MALÁ SRNKA	18
STRATENÁ BÁBIKA.....	19
JESEŇ	20
ZUZKA.....	22

PRÍBEHY A POVIEDKY.....	23
GABO A TIGRE.....	23
NOVÝ KAMARÁT.....	28
STRATENÁ HLAVA	33
FUTBALOVÝ ZÁPAS	37
CUKRÍKOVÁ VOJNA.....	44
KUCHÁRKA JANKA	49
SPRAVODLIVÝ TREST	54
ŠPORTOVEC ROKA.....	60
VEĽKÉ PREKVAPENIE	66
ALENKA A ŠARIK.....	71

Čitateľská rozcvička

Prečítaj vety ku každému obrázku. Všimaj si mená, ktoré sú vo vetách, po prečítaní viet mená osôb v texte vyhladať, podčiarkni a napíš na papier alebo do zošita.

To je malá Jana.

Malá Jana je veselá.

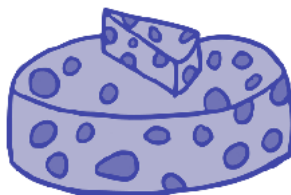
Malá Jana stavia lego.

Malá Jana stavia sama nové lego.

Dano vozí syry.

Dano vozí syry na voze.

Dano vozí syry na voze a ťahajú ho dva kone.

Danove kone sú dobré a silné, ťahajú vozy a koče.

Toto je Samo.

Samo je doma.

Samo je doma sám.

Býva tu aj teta Zuza.

Teta Zuza má bábo.

Bábo je malé a samo sa bojí.

Samo stráži bábo, vozí ho v kočíku.

Bábo pije mlieko a volá: „Mama, mama!“

Samo volá: „Teta Zuza, bábo nezaspalo.“

